

Asia: VN/28598/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kansalaisuuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Millaisia näkemyksiä teillä on ehdotetusta uudesta yhteiskuntatietoedellytyksestä?

Opetushallitus katsoo, että kansalaisuuskokeen yhteiskuntatietouden sekä historian ja maantieteen kysymysten laadinnassa on tärkeää verrata edellytettävää osaamista siihen, mitä edellytetään osattavan perusopetuksen päättövaiheessa tai toisen asteen tutkinnon suoritettuaan.

Esityksen mukaan kansalaistamista varten vaadittava riittävä yhteiskuntatieto voitaisiin myös osoittaa suorittamalla hyväksytysti suomen- tai ruotsinkielinen ylioppilastutkinto. Opetushallitus kiinnittää huomiota siihen, että kuvattu tietous sisältyy jo ainakin 9-vuotiseen perusopetuksen oppimäärään. Jos nähdään, ettei tarvittava tieto tule perusopetuksessa, jää epäselväksi, miksi ammatillisen perustutkinnon tuottama yhteiskuntatietous arvioidaan riittämättömäksi kansalaisuuskoetta vastaavana osaamisena. Tämä ei käy ilmi esityksen ammatillisen perustutkintokoulutuksen sisällön arviosta.

Opetushallitus pitää tärkeänä, että yhteiskuntatietouden edellytys olisi kielitaitoedellytyksestä erillinen, ja jatkossakin hakijalta edellytettäisiin kielitaidon osoittamista ehdotetun yhteiskuntaosaamisen lisäksi.

Millaisia näkemyksiä teillä on kansalaisuuskoeljärjestelmän ehdotetusta toteutustavasta?

Opetushallitus kannattaa suunnitelmaa standardisoidusti ja määrämuotoisesti toteutetusta kansalaisuuskokeesta, joka on läpinäkyvämpi ja yhdenvertaisempi kuin yksilöllinen ja harkinnanvarainen haastattelu.

Opetushallitus kannattaa rakennetta, jossa kansalaisuuskokeen sisällön laatija ja kokeiden järjestäjät ovat eri tahoja. Opetushallitus pitää tärkeänä, että maahanmuuttoviranomaisen yhteyteen perustettava kansalaisuuskokeen sisällöstä vastaava lautakunta on riippumaton, itsenäinen ja asiantunteva elin.

Millaisia näkemyksiä teillä on ehdotettujen muutosten vaikutuksista?

Opetushallitus huomauttaa, että yhteiskuntatietouden edellytyksestä poikkeamisen perusteet terveydentilan, vamman tai muun painavan syyn vuoksi on tärkeää määritellä lainsäädännössä mahdollisimman tarkasti, jotta välttyttäisiin tilanteilta, joissa ihmisoikeudet ja yhdenvertaisuuden toteutuminen voisivat harkinnanvaraisissa päätöksissä vaarantua.

Opetushallitus pitää hyvänä sitä, että kokeen uusimiselle annetaan mahdollisuus, mikä vähentää muutoksenhaun tarvetta.

Tähän voitte kirjoittaa muita mahdollisia näkemyksiänne.

Opetushallitus on huolissaan asumisajan muutoksen vaikutuksesta asiantuntijatyötä tekeviin ja koulutetun työvoimaan pitovoimaan Suomessa. Heille Suomi on lakimuutoksella todennäköisesti vähemmän vetovoimainen kohdema ja lakimuutos todennäköisesti vähentää pysyvämpää asettumista Suomeen. Opetushallitus toivoo, että kansalaisuuden hakemisesta tehdään mahdollisimman sujuvaa ja mutkatonta korkeakoulutetuille ja Suomessa korkeakoulutukseen osallistuville. Opetushallitus muistuttaa, että monet työvoimapulan alat ja tehtävät ovat korkeakoulututkintopohjaisia. Lisäksi Suomen talouskasvun edellyttämä tutkimus- ja kehittämistoiminta ja sen jatkuva laajeneminen erityisesti yksityissektorilla edellyttää korkeakoulutettujen osaajien pitkäjänteistä sitouttamista Suomeen.

Lakimuutoksen tarkoitettu voimaantuloaika 1.1.2027 on todella kireä ottaen huomioon tarvittavat käytännön valmistelut.

Korhonen Olli
Opetushallitus